יִצְרָא דְיֵין נֶסֶךְ לָא תַּקִּיף לְהוּ: [א]זוֹנָה יִשְׂרָאֵלִית וְעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים מְסוּבִּין, חַמְרָא אֲסִיר, מַאי טַעְמָא, הוֹאִיל וְזִילָה עֲלֵיהוּ בָּתְרֵיהוּ גְרִירָא. הַהוּא בֵּיתָא דַּהֲוָה יָתִיב בֵּיהּ חַמְרָא דְיִשְׂרָאֵל[ב], עַל עוֹבֵד כּוֹכָבִים, אַחֲדָה לְדַשָּׁא בְּאַפֵּיהּ, וַהֲוָה בִּיזְעָא בְּדַשָּׁא, אִשְׁתְּכַח עוֹבֵד כּוֹכָבִים דְּקָאֵי בֵּינֵי דָּנֵי. אָמַר רָבָא, [ג]כֹּל דְּלַהֲדֵי בִּיזְעָא שְׁרֵי, דַּהֲאי גִּיסָא וְהַאי גִּיסָא אֲסִיר. הַהוּא חַמְרָא דְיִשְׂרָאֵל דַּהֲוָה יָתִיב בְּבֵיתָא דַּהֲוָה דָּיֵיר יִשְׂרָאֵל בָּעֲלִיּוֹנָה וְעוֹבֵד כּוֹכָבִים בַּתַּחְתּוֹנָה, שְׁמַעוּ קָל תִּינְוָקָא, נְפַקִּין, קָדִים אֲתָא עוֹבֵד כּוֹכָבִים אַחֲדָה לְדַשָּׁא בְּאַפֵּיהּ. אָמַר רָבָא, [ד]חַמְרָא שְׁרֵי; מֵימָר אָמַר, כִּי הֵיכִי דִּקְדִים אֲתַאי אֲנָא, קָדִים וַאֲתָא יִשְׂרָאֵל וְיָתֵיב בְּעֲלִיּוֹנָה וְקָא חָזֵי לִי. (ו) הַהוּא אוּשְׁפִּיזָא דַּהֲוָה יָתִיב בֵּיהּ חַמְרָא דְיִשְׂרָאֵל, אִשְׁתְּכַח עוֹבֵד כּוֹכָבִים דַּהֲוָה יָתִיב בֵּי דָּנֵי. (ז) אָמַר רָבָא, [ה]אִם נִתְפַּס עָלָיו בְּגִנְבָּא שְׁרֵי, מֵיתִיבִי, נִגְעַל הַפּוּנְדָּק, אוֹ שֶׁאָמַר לוֹ שְׁמוֹר, אָסוּר; מַאי לָאו אַף עַל גַּב דְּלֵית לֵיהּ לְאִישְׁתְּמוּטֵי. לָא, בְּדָאִית לֵיהּ לְאִישְׁתְּמוּטֵי. הַהוּא יִשְׂרָאֵל וְעוֹבֵד כּוֹכָבִים דַּהֲווּ יָתִיבִי וְקָא שָׁתוּ חַמְרָא, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל קָל צְלוּיֵי בֵּי כְּנִישְׁתָּא, קָם וַאֲזַל. אָמַר רָבָא, [ו]חַמְרָא שְׁרֵי; מֵימָר אָמַר, הַשְׁתָּא מִדְּכַר לֵיהּ לְחַמְרֵיהּ וְהָדַר אָתֵי. הַהוּא יִשְׂרָאֵל וְעוֹבֵד כּוֹכָבִים דַּהֲווּ יָתִיבִי בְּאַרְבָּא, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל קָל שִׁיפּוּרֵי דְּבֵי שִׁימְשֵׁי, נְפַק וַאֲזַל. אָמַר רָבָא, [ו]חַמְרָא שְׁרֵי; מֵימָר אָמַר, הַשְׁתָּא מִדְּכַר לֵיהּ לְחַמְרֵיהּ וְהָדַר אָתֵי. וְאִי מִשּׁוּם שִׁבְתָּא, הָאָמַר (רָבָא אָמַר[ח]) לִי אִיסּוּר גִּיּוֹרָא, כִּי הֲווֹנִין בְּאַרְמְיוֹתַן [ט]אָמְרִינַן יְהוּדָאֵי לָא מְנַטְּרִי שַׁבְּתָא, דְּאִי מְנַטְּרִי שַׁבְּתָא, כַּמָּה כִּיסֵי קָא מִשְׁתַּכְּחִי בְּשׁוּקָא, וְלָא יָדַעְנָא[י] דְּסַבִּירָא לָן כְּרַבִּי יְצִחָק, [כ]דְּאָמַר רַבִּי יְצִחָק, [כא]הַמּוֹצֵא[כב] כִּיס בְּשַׁבָּת מוּלִיכוֹ פְּחוֹת פְּחוֹת מֵאַרְבַּע אַמּוֹת. הַהוּא אַרְיָא דַּהֲוָה נָהֵים בְּמַעְצָרְתָּא, שְׁמַע עוֹבֵד כּוֹכָבִים טְשָׁא בֵּינֵי דָּנֵי. אָמַר רָבָא, [ל]חַמְרָא שְׁרֵי; מֵימָר אָמַר, כִּי הֵיכִי דְּטָשֵׁינָא אֲנָא, אִיטְשָׁא נַמֵּי יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵיי וְקָא חָזֵי לִי. הַנְהוּ גַּנְבֵי דְּסָלְקֵי לְפוּמְבְּדִיתָא וּפְתָחוּ חֲבִיתָא טוּבָא. אָמַר רָבָא, חַמְרָא שְׁרֵי; מַאי טַעְמָא, [כב]רוּבָא גַּנְבֵי יִשְׂרָאֵל נִינְהוּ[כג]. הָוָה עוֹבְדָא בְּנַהַרְדְּעָא, וְאָמַר שְׁמוּאֵל חַמְרָא שְׁרֵי. [מ]כְּמַאן, כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר דְּאָמַר סְפֵק בִּיאָה טָהוֹר, [נ]דְּתָנֵן, הַנִּכְנָס לְבִקְעָה בִּימוֹת הַגְּשָׁמִים וְטוּמְאָה בְּשָׂדֶה פְּלוֹנִית, וְאָמַר הָלַכְתִּי בַּמָּקוֹם הַלָּז וְאֵינִי יוֹדֵעַ אִם נִכְנַסְתִּי לְאוֹתָהּ שָׂדֶה אִם לֹא נִכְנַסְתִּי, [נא]רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, סְפֵק בִּיאָה טָהוֹר, סְפֵק מַגָּע טָמֵא. לָא, שְׁאנִי הָתָם כֵּיוָן דְּאִיכָּא דְּפָתְחִי לְשׁוּם מְמוֹנָא, הָוֶה לֵיהּ סְפֵק סְפֵיקָא. הַהִיא

מָתוּם, מוּתָּר, כִּדְקָרֵיתִים דְּלָא חָיְשִׁינַן כְּלָל לְכִתְּמָיְלָה לַעֲשׂוֹת כְּתַב הַחוֹתֶם אוֹ לַחֲזוֹר וּלְהַכִּירוֹ, כִּדְמְשַׁמַּע לְפִי הַפְּשָׁט. אַמ"מ נָכוֹן לְהַחְמִיר לְכַתְּחִלָּה, אַף בְּדִיעֲבַד אֵין לְהַסְפִּיד, כֵּיוָן דְּאִיכָּא חוֹתֶם, אֲפִילּוּ בְּלֹא כְּתָב וּמַכִּירוֹ כִּדְקָרֵיתִים. **וּמִיהוּ** אֵין נָכוֹן אֵס אֵין אוֹתוֹ חוֹתֶם אֶחָד מְאוֹתִיּוֹת כִּי אֵס מִמְּגוּפוֹת טְיט, כִּדְקָרֵיתִים דְּמִגּוּפַת טְיט חָיְשִׁינָא חוֹתֶם אֶחָד, אִם[ז] וְדַאי אֵינוֹ מוּפָר בְּלֹא כְּתָב אוֹ בְּלֹא הַכָּרָה, אֶלָּא אֵס כֵּן רָאָה הַשֵּׁנִי שֶׁנִּשְׁתַּלֵּחַ לוֹ הַיַּיִן קוֹדֶם לָכֵן אֶת הַיַּיִן, שֶׁהֲלָכֵי נִתְנַכֵּר, וַעֲשָׂה הוּא הַכִּיר אֶת הַכֶּלִי בְּסִימָנִיּוּת עַיִן, וַהֲפִילוּ אֵינוֹ מַכִּיר בַּחוֹתֶם לְפִי שֶׁלֹּא הָיָה חָתוּם בְּאוֹתָהּ שָׁעָה; דְּאִם לֹא כֵּן, יְהִי דְּלָא חָיְשִׁינַן לְזִיוּפָא, מ"מ מִנַּיָּן לָנוּ שֶׁהוּא אוֹתוֹ חָבִית שֶׁל יַיִן שֶׁנִּשְׁתַּלַּח לוֹ חֲבֵירוֹ, שֶׁמָּא הֶחֱלִיפוּ הָעוֹבֵד כּוֹכָבִים בְּחָבִית אַחֵר שֶׁהָיָה בּוֹ יַיִן בְּמִגּוּפָה בְּטִיט, שֶׁגַּם חָבִיּוֹת יֵין הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים פְּעָמִים שֶׁמְּגוּפִים בְּטִיט. כְּמוֹ כֵן צָרִיךְ שֶׁיִּהְיֶה נִסְתָּם לְגַמְרֵי הַנֶּקֶב קָטָן שֶׁקּוֹרִין שׁוּפְּקְרִיקֶ"לִי[ח] בְּלַעַ"ז, כְּדְקָאָמַר תַּלְמוּדָא דְּמִשּׁוּם שֶׁיִּבָּקַע. אֲבָל כְּשֶׁהוּא חָתוּם בְּאוֹתִיּוֹת אֵין לְחוֹשׁ לְכָל זֶה, דְּוַדַּאי הָאוֹתִיּוֹת לֹא עֲשָׂאָן כִּי אִם יִשְׂרָאֵל. **וּמִכָּל מָקוֹם** אֵין לְסָמוֹךְ עַל הַמְּגוּפָה שֶׁל טִיט, אַף כְּגוֹן הַדָּבָר לְסַתּוֹם פִּי חָבִית וְלָתֵת עוֹר הַסְּתִימָה קָבוּעַ בְּמַסְמְרוֹת, וְלִכְתּוֹב אוֹתִיּוֹת חֲלָיִין עַל הָעוֹר וְחָלָיִן עַל בְּקָעֵי קַרְשֵׁי הָחָבִית, שֶׁאִם יַגִּבֵּיהַּ עוֹבֵד כּוֹכָבִים הָעוֹר לֹא יַדַּע לֵישְׁנוֹ בְּהַחְלָה, וְלָתֵת חִשּׁוּק שֶׁקּוֹרִין קֶרְקֶלִי"ז[ט] סְבִיב הָעִגּוּלִים[י] בַּמְּקוֹם שֶׁמְּחוּבָּרִים אֶל בְּקָעֵי הָחָבִית וּלְקַבְּעוֹ שָׁם בְּמַסְמְרִים, מִפְּנֵי הַעוֹלָת הַתְּחוּבָה שֶׁהַסְּבִיב שׁוּלָיו, שֶׁלֹּא יוּכַל הָעוֹבֵד כּוֹכָבִים לְהוֹצִיא יַיִן דֶּרֶךְ שָׁם וּלְהַחֲזִיר חֲתָמָיו כֵּן בְּמִקּוֹמָן הָרִאשׁוֹן, וְכֵן הַדָּבָרוֹת לְחַתּוֹךְ וּלְקַבְּעוֹ עֲלֵיהֶם עוֹר בְּמַסְמְרִים, אוֹ יְקַבְּעוּ סָרִיס לְכַסּוֹת כָּל הַשּׁוּלַיִם וְהַדָּבָרוֹת. בְּסִיגְנוֹן זֶה פֵּירֵשׁ רַבֵּינוּ בָּרוּךְ[כ] עַל הַחֲתִימָה בַּפֶּקֶק. **וּמִיהוּ נִרְאֶה** שֶׁכָּל זֶה אֵינוֹ כִּי אִם לְכַתְּחִלָּה, אֲבָל בְּדִיעֲבַד סַגִּי בַּחֲתִימַת פִּי הָחָבִית לְבַד, כֵּיוָן דְּלֹא חָיְשִׁינַן לְדִבְרֵי רַבֵּינוּ יְקָר בֶּן יְהוּדָה כְּדְקָרֵיתִים לְעֵיל, דְּאַף בְּהַסְרַת הַגְּעוֹרָת יָרֵא הוּא פֶּן יִתְקַלְקֵל הָחָבִית בְּכָךְ וְלֹא יוּכַל לְתַקְּנוֹ כְּבַתְּחִלָּה, מִיהוּ[כא] אֵין לֶאֱסוֹר גַּם זֶה בְּדִיעֲבַד. וּמ"מ טוֹב לְהַחְמִיר כְּדְבְרֵי רַבֵּינוּ בָּרוּךְ הוֹאִיל וּקְפַק מְפוּפָיִם. וְעוֹד דְּפֵירֵשׁ רַבֵּינוּ בָּרוּךְ שֶׁקָּרוּךְ שֶׁיִּשְׁלַח כְּתָב עִם הַחוֹתֶם אוֹ שֶׁיַּחֲזוֹר [לְרִאוֹתוֹ]. **וּפֵירֵשׁ רַשַּׁ"ס** בְּשֵׁם רַשִּׁ"י, דְּכָל מַה שֶּׁאָמְרוּ אוֹסְרִים בְּהוֹדִיעוֹ שֶׁהַסְּלִיג הֵיינוּ דַוְקָא בְּשֶׁיֵּשׁ לְחוֹשׁ שֶׁמָּא עוֹבֵד כּוֹכָבִים גָּנַב יַיִן וְנָתַן מַיִם פַּתַח הַחַסְרוֹן, אוֹ הֶחֱלִיף טוֹב בְּרַע; אֲבָל מְקוֹם שֶׁאֵין לְחוֹשׁ לְכָךְ, כְּגוֹן בְּמִקּוֹם מַעֲבַר בְּנֵי אָדָם, אֲפִילּוּ אֵס עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים, דְּמִרְגַּת הָעוֹבֵד כּוֹכָבִים לִגְנוֹב, אע"ג דְּהוֹדִיעוֹ שֶׁהַסְּלִיג מוּפָר וְלֹא חָיְשִׁינַן שֶׁמָּא נָגַע, כֵּיוָן שֶׁהָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים בַּזְּמַן הַזֶּה אֵינָם בְּנֵי יִסּוּרוּ. כָּךְ פֵּירֵשׁ רַשַּׁ"ס. **מִיהוּ** נִרְאֶה (ג) זֶה, דְּהֵיינוּ דַוְקָא בְּחָבִיּוֹת אוֹ בְּדַרְדּוּרִים שֶׁאֵין לָהֶם רַק פֶּתַח קָטָן לְמַעְלָה, אֲבָל גִּיגִית אוֹ קַנְקַן וְכוֹס שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יַיִן וּפִתְחוֹ רְחָבָה, כָּל הוּא לִיגַּע בָּהֶם דֶּרֶךְ מִתְעַסֵּק, לֹא: **שִׁבְעָה** יִשְׂרָאֵל קָל צַלּוּיֵי. וְדַוְקָא הַיַּיִן שֶׁעָל הַדּוּלְּבָּקִין שְׁרֵי כִּדְתָנֵן בְּמַתְנִיתִין, וְרָבָא קָמַ"ל דְּקָל צַלּוּיֵי כֻּלָּא הוֹדִיעוֹ שֶׁמַּסְלִיגוּ דְּמִי. (ד) אִי נַמִּי שֶׁהַסְּלִיגוּ עַל הַשּׁוּלְּבָּקִין מוּתָּר, וּכְדֵלְמָא חָמַר לוֹ חָבִיּוֹת מוּתָּר, וְלָכֵן אֵינוֹ מוּתָּר לְשׁוּם מְמוֹנָא:

פְּתָחוּ חֲבִיתָא טוּבָא. הָכָא לְמַאן דַּוְקָא טוּבָא, כֵּיוָן דְּתַלְיָא בְּיִשְׂרָאֵל, אֲבָל בְּסָמוּךְ הָוֵי דַוְקָא 'כֵּיוָן דְּפָתְחוּ טוּבָא'. וְאִית דְּל"ג 'טוּבָא'. וְגָרַס לֵיהּ בְּסָמוּךְ 'וְכֵיוָן דְּאִיכָּא דְּפָתְחִי לְשׁוּם מְמוֹנָא':

הַיְינוּ

מסורת הש"ס עם הוספות

ח) (עיל סח:), **ט)** שבת קנג:, **י)** (גליס טוז. ע"ש), **כ)** (ועי' תוס' ב"ב נס: ד"ה כ"ל כו' ביאור נכון על סוגיית הכסף), **כא)** ספפרים י. ב"ב נס: שהרוח פ"ו מ"ב, **כב)** (עי' טהרות פ"ו משנה ד), **כג)** שמות יד טז, **מ)** שבת לה:, **נ)** ספר התרומה סי' קפד.

הגהות הב"ח

(ח) גמ' הסוגיא מוקשית. נ"ב ע"ל ס"פ ב' ר"י איתא עובדא כי הא הסוגיא כרבא ע"ש בפי' רש"י ומוס': **(ג)** רש"י ד"ה ולפי לית הכי וכו' דכיון דנהול: **(ג)** תוס' ד"ה (כלפ הקודם) מאי טעמא וכו' מיהו נראה לריטיא לא"ל דשוחה אי נמי שאפילו על השלחן מותר והכא מיירי שכל א' שותה מיינו הסמ"ד:

הגהות וציונים

ח) בכמה ראשונים ובכת"י נוסף וגזו: **ג)** (ליתא ברי"ף וברא"ש) (גליון): **ג)** [צ"ל ואינהו **לא** ידעו כ"א ברי"ף וברא"ש] (גליון): **ד)** דפו"י המוציא. וכן הביאו כמה אחרונים (מ"א ס"ק י. ובמראה הפנים כתב שהוא טעות הדפוס. ובנשמת אדם הל' שבת כלל נד כתב דקבלה ביד הפוסקים דהוא לשון הוצאה). וכ"ג הפוסקים החולקים על הרמב"ם (ק"ג ריש מי שהחשיך וביאור הגר"א). והנוסח **המוצא** כתב החת"ס (או"ח סי' פב) שהוא בכל הספרים שלפנינו, והוא כהרמב"ם (ק"ג, הגר"א, חת"ס). ובראשונים ובכת"י ליתא שלש התיבות "המוצא כיס בשבת" (וכמו בשבת), ובזה ניחא מה שלא הביא הרמב"ם מכאן בתשובתו לחכמי לונדיל: **ס)** [פ' דשם היו דרים רק מתי מעט עובדי כוכבים ועי' בתוס' ב"ב נה: ד"ה ר"א וברא"ש דאסבריה הישב) (גליון): **ו)** בכת"י נוסף "**ולא שביקי לה** לנסוכי", וכ"ה בר"ן: **ז)** מלת "ואין" ס"ס היא (חת"ס), וכ"ה ברש"י כת"י ויידענן **אנו איזו** היא: **ח)** צ"ל **דאז** (רש"ש): **ט)** פתח איוורור: **י)** עיגול ברזל: **כ)** צ"ל **השולים** (רש"ש, וכ"ה בספר התרומה): **ל)** צ"ל מש"ה (חת"ס). והרש"ש כתב דתיבות "מיהו אין לאסור גם זה בדיעבד" שייך להלן אחר "או שיחזור": **מ)** צ"ל שמפליג דמי **ובדלא א"ל** הוי מוזג ושותה **א"נ אפי' שעל השולחן מותר ואיירי הכא שכ"א שותה** מיינו. רש"א ועיין בהרא"ש סי' טז (גליון) וכעי"ז בהגהות הב"ח:

מסכת טהרות

פרק ג' המשך משנה ב'

גּוּשׁ שֶׁל זֵיתִים שֶׁנִּפַּל לְתַנּוּר וְהֶחֱפַץ, כַּבֵּיצָה מִכְּזַיִת, טָהוֹר. יוֹתֵר מִכַּבֵּיצָה, טָמֵא, שֶׁכֵּיוָן שֶׁיָּצְאַת טֹבָּה הָרִאשׁוֹנָה, נִטְמֵאת בְּכַבֵּיצָה. אִם הָיוּ פְּרוּדִין, אֲפִלּוּ הֵן כְּאָה, טְהוֹר:

עין משפט נר מצוה

עט א מיי' פי"ב מהלכות מאכלות אסורות הלכה טו סמג לאוין קמח טוש"ע י"ד סימן קכט סעיף יד:

פ ב מיי' שם הלכה כח סמג לאוין קמח טוש"ע י"ד סימן קכא ס"ג:

פא ג מיי' שם הלכה כ סמג שם טוש"ע י"ד סימן קכט סעיף ט:

פב ד ה מיי' שם הלכה כג סמג שם טוש"ע י"ד סימן קכח סעיף ד וסעיף ה וסימן קכט סעיף ה בהגה:

פג ו מיי' שם הלכה יט סמג שם טוש"ע י"ד סימן קכט סעיף ה:

פד ז ח טוש"ע שם סעיף ו:

פה ט מיי' פי"כ מהלכות שבת הלכה ז סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סימן רסו סעיף ז:

פו י מיי' פי"ב מהלכות מאכלות אסורות הלכה כב סמג לאוין קמח טוש"ע י"ד סימן קכט סעיף י:

פז כ מיי' שם הלכה כט טוש"ע שם סעיף יא:

ליקוטי רש"י

אחדה. לשון סגירה [ע"פ יהושע ו, א]. **לדשא.** לגת [כתובות י:]. **דני.** תגיות [ברכות ה:]. **אם נתפס עליו כגנב.** אם עובד כוכבים אגב הוא ויש אימת קונסי הגיר עליו ואם מצלאוהו מוצא נתפס עליו כגנב. **שרי.** בתמיה ואם לא תאסור אף בהגה דוחלי נגע [לעיל סא:]. **בארבא.** סריגה [ברכות נו:]. **שיפורי.** שיפולת. שופר [מגהרדרין מא:]. **איסור גיורא.** רחל בת שמואל הוה ונשבית ונשפחה נכרי ונתגייר ושמייה איסור גיורא [ב"מ עג:]. **טשא.** נתבת כמו טשו [מעגרתא (שבת לג:) [הענינה כט:]. **מעצרתא.** מעגלת, גת [לעיל ס.]. **בקעה.** הרבה שדות הסמוכים ירמ קרי בקעה. **בימות הגשמים.** הוא בקעה רשות היחיד לעומתה ומפני שכבר נמה הזרע ואין רשות לכל אדם ליכנס לה וקיימת לן ספק טומאה ברשות היחיד ספקו טמא [פסחים י.]. הוא הי"י לעומתה וספיקה טמא שהרי אין מהלכין בה בני אדם שלא לקלקל הזריעה [רשב"ם ב"ב נה:]. **בשדה פלונית.** לומר בתחת הבדות ויודעין אין בתחו כיא וכל שדה ושדה מסויימת במלריה [פסחים שם]. **הלכתי למקום הלז.** נכנסתי בבקעה זו. **ר"א אומר ספק ביאה טהור ספק מגע טמא.** היכא דמספקא ליה אם נכנס בתוכה שדה ואם תמצא לומר נכנס ספק אם בא עד מקום טומאה אם לאו וספק ספיקא הוא וטהור אבל היכא דליכא אלא ספק מגע דספיעה ליה דנכנס בתוכה שדה אלא שספק לו אם נגע בקבר אם לאו הדא ספיקא הוא וטמא [רשב"ם ב"ב שם]. ר' אליעזר לא חייב לה ספק טומאה אלא אם כן נכנס לשדה, אבל אינו יודע אם התחיל מה לא, אבל השתא הוה ליה ספק ספיקא [פסחים שם].